

Олена Іванова   **Olena Ivanova**
аспірантка,   postgraduate student,
Інститут проблем сучасного мистецтва   Modern Art Research Institute
НАМ України   of the National Academy of Arts of Ukraine

Ivanova.lena.94@gmail.com   orcid.org/0000-0002-1856-8038

МУЗИЧНІ ФЕСТИВАЛІ В ЕПОХУ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ

MUSIC FESTIVALS IN THE ERA OF NEW TECHNOLOGIES: COMMUNICATIVE ASPECT

Анотація. Розглядаються особливості функціонування сучасних фестивалів Волині в еру нових технологічних можливостей. Досліджується специфіка взаємодії мистецтва та нових технологій в контексті фестивального руху.

Ключові слова: музичне мистецтво, нові технології, фестивалі.

Постановка проблеми. Теперішня доба висуває ряд питань функціонування культури та мистецтва в умовах активного розвитку технологій, які поступово та неминуче інтегруються в усі сфери сучасного життя. Існує умовно дві групи дослідників, які дотримуються різних точок зору стосовно нових технологій: перші вважають їх проривом у майбутнє, інші переконані в тому, що технології є несумісними із мистецтвом як таким і з часом неодмінно призведуть до цілковитої деградації у будь-якій сфері мистецтва, в тому числі і в музиці.

В українському мистецтвознавчому просторі існує значний доробок, присвячений фестивалям. Зокрема, це роботи М. Шведа, С. Зуєва, К. Резникової, О. Сичової тощо. Проте питання впливу нових технологій на функціонування та розвиток фестивалів в Україні залишене без уваги.

Мета статті: дослідити роль нових технологій у розвитку та функціонуванні фестивалів.

Виклад основного матеріалу. З одного боку, наслідком появи засобів запису та відтворення звуку — а пізніше, у кінці ХХ століття, широкого поширення Інтернету — стало зменшення аудиторії на концертах «живої» музики. З іншого боку, в результаті соціально-політичних зрушень в 90-х роках минулого століття в Україні почалося зародження фестивального руху. О. Зінкевич, мальовничо описуючи сучасний стан української культури, зазначає: «Якщо згадати, кожна доба має свій улюблений жанр, то слід визнати, що головним жанром нашого хворого й далекого від одужання часу став — за контрастом із ним — фестиваль» [8, с. 74].

Перші фестивалі на території України являли собою невеликі заходи мистецько-розважального характеру, які знаходилися на початковому рівні розвитку. У програму цих фестивалів включалися танцювальні, музично-пісенні та інші народні, культурно-мистецькі заходи. Проте у наш час музичні

фестивалі стали масштабними подіями зі сформованою тематикою та унікальними особливостями кожного з них. Маючи за мету популяризацію тих або інших мистецьких проєктів серед широкої аудиторії, фестивалі як форма існування музичного і фольклорного мистецтва утворили своєрідну альтернативу концертним сезонам. О. Злотник з приводу масового поширення конкурсно-фестивального руху зазначає: «Щороку в Україні відбувається, за різними даними, близько двох тисяч заходів такого характеру. Лише під егідою Міністерства культури і мистецтва — понад двісті» [7, с. 116].

У сучасному просторі музичні фестивалі набули статусу однієї з невід'ємних форм культурно-мистецької взаємодії між людьми. У наш час фестиваль — це не лише спосіб організації музичного життя, збереження та обмін новими музичними надбаннями, а й могутній інструмент для розповсюдження актуальних тенденцій виконавського мистецтва, що в свою чергу сприяє активному піднесенню національної музичної культури. На думку Д. Клаїча, актуальність фестивалів й надалі зростає і «змушує художників і їх твори подорожувати в пошуках нової аудиторії, міцність фестивалів перевіряється рівнем гостинності, духом щедрості, мікрокліматом для публіки, учасників, журналістів» [6, с. 81].

Поява потужного фестивального руху в кінці ХХ — на початку ХХІ століття свідчить про активізацію інноваційних процесів в культурній сфері. Це повною мірою стосується найбільш віддалених від культурного центру держави регіонів. Завдяки розвитку новітніх технологій навіть віддалені регіони знаходяться в контекстному полі усіх культурно-мистецьких подій країни і всього світу загалом.

У цьому контексті актуальною постає потреба дослідження розвитку українських музичних фестивалів, концертів та конкурсів в регіональному

розвитку, оскільки культура окремого регіону — складова загальноукраїнської, та навіть більше того — фундамент, на якому базується розмаїття української музичної культури в цілому.

Нинішній стан музичної культури певного регіону постає як унікальна та складна система, яка об'єднує в собі місцеві особливості з загальнонаціональними устремліннями. Незважаючи на недостатню матеріально-фінансову підтримку, культурно-мистецьке життя в регіонах стає дедалі більш насиченим, висвітлюючи нову, доволі неодноразову соціокультурну ситуацію в країні.

Розгляньмо унікальну в своїй різноманітності нинішню конкурсно-концертну й фестивальну Волинь. Одна з ключових подій — український фестиваль української авторської пісні та співаної поезії «Оберіг». Уперше цей фестиваль був проведений у місті Луцьк ще в 1989 році. Його організатором став молодіжний центр «Волинь», а ініціаторами виступили: Василь Ворон, Олексій Левченко, Ігор Криса та інші.

Міжнародний фестиваль «Берегиня» — це яскравий приклад звернення до першоджерел фольклорної автентики. Щороку до участі запрошуються фольклорні колективи від українських громад Польщі, Словенії, Білорусії, Франції, Словаччини, а також майже зі всіх областей України та районів Волині. Названі фестивалі у великій мірі оснащені різноманітними сценічними конструкціями, світлодіодними екранами та великою кількістю звукового та світлового обладнання. Все це безпосередньо покращує ступінь сприйняття музики слухачською аудиторією.

Важливо відзначити також фестиваль «Поліське літо з фольклором», заснований в 1994 році у місті Луцьк. Фестиваль, на якому відбувається презентація світового фольклору, проходить наприкінці серпня раз на два роки. У фестивалі беруть участь колективи з різних країн світу та континентів. «Поліське літо з фольклором» — це фестиваль танцю, музики та співів. Засновником фестивалю є Палац культури міста Луцьк. Метою фестивалю є збереження та популяризація фольклорних традицій різних країн та континентів.

Наймасштабнішою музичною подією Волині є фестиваль «Бандерштат», який користується великою популярністю. Фестиваль, який був започаткований 2007 року, протягом 12 років збирає навколо себе молодь з усієї України.

На фестивалі функціонують щонайменше 6 музичних сцен і 30 різноматематичних локацій. «Бандерштат» вражає своєю масштабністю та різноманітністю сценічних інсталяцій. Під час фестивалю використовуються найсучасніші звукові та світлові обладнання, що в свою чергу робить його більш доступним для широкого загалу.

На сьогодні фестивальні сцени великою мірою оснащені складними сценічними конструкціями, світлодіодними екранами, а також різноманітними інсталяціями звукового та світлового обладнання, що значно покращує якість звуку та візуальної складової мистецьких подій.

Також без технічних можливостей неможливим би був щорічний арт-фестиваль, заснований у 2007 році — «Ніч у Луцькому замку», який здобув міжнародне визнання. І це ще раз доводить нам усю

значущість та невід'ємність новітніх технологій у подальшому розвитку фестивального руху.

Незважаючи на сталість концепцій музичних фестивалів, кожне нове їх проведення набуває неповторних особливостей, які, в свою чергу, впливають на загальні тенденції культурного і мистецького життя країни. Завдяки цьому формується культурно-мистецьке обличчя не лише музичних фестивалів, а й всієї країни в цілому.

Серед великої кількості музичних фестивалів в нашій країні, які найбільш ефективно задовольняють усвідомлення предметного характеру усього дійства, ще варто виділити такі знамениті на території України та далеко за її межами фестивалі, котрі вже мають певний статус та багаторічну історію проведення: Слов'янський фольклорний фестиваль «Коляда» (Рівне, 1995 рік), міжнародний фестиваль електронної музики «Joker Fest», який починаючи з 2015 року щорічно проходить в Шацьку (Волинська область, на березі найбільшого в Україні озера Світязь), Міжнародний гуцульський фестиваль (проходить з 1991 року в різних місцевостях гуцульського краю).

І, звісно ж, такі знамениті дитячі фестивалі, як: Всеукраїнський дитячий фольклорний фестиваль «Орелі» (м. Київ), Міжнародний фестиваль-конкурс дитячого фольклору «Котилася торба...» (м. Дубно Рівненської обл.) та інші. Кожен з названих музичних фестивалів має своє неповторне адресне спрямування до шанувальників класичної, фольклорної, джазової та навіть сучасної електронної музики і слугує засобом комунікації між світовою та українською мистецькою елітою, що тягне за собою беззаперечно колосальний вплив на формування сучасного мистецького середовища.

Неможливо не відзначити такий музичний фестиваль, як «Файне місто», який щорічно, починаючи з 2013 року, проходить під відкритим небом в місті Тернопіль на початку липня. Фестиваль був заснований Ростиславом Плахцінським, Володимиром Пасяком, Максимом Черкашиним та ін. Назву отримав від однойменної пісні Братів Гадюкіних «Файне місто Тернопіль». Основною метою фестивалю є єднання України та максимальна популяризація фестивального руху серед молоді. У фестивалі щорічно беруть участь триб'ютори всесвітньо відомих рок-гуртів. Неодноразово брав участь Кузьма Скрябін, гурт O. Torvald, «Фіолет», «Бумбокс» та інші. У 2015 році фестиваль стає кращим за версією журналу «Крок у Rock». Саме того року правильно підібрана, найсучасніша світлова та звукова апаратура допомогла зробити фестиваль максимально яскравим та незабутнім. Освітлювальну техніку було ретельно підібрано виходячи із умов, в яких вона мала використовуватись. Відмінність між попередніми роками полягала у використанні динамічних світлових приладів, що створювали рухомі промені світла, котрі, на відміну від статичних, де прожектори PAR і різні «залівні» пристрої, не могли надати подібного ефекту. Також були використані подвійні світлодіодні LED голови «MARQ Ray Tracer X Quad» із джерелом світла: 8 світлодіодів по 10 Вт червоного, зеленого, синього та білого кольорів із панорамою 630 градусів, які були розміщені в центрі сцени, що дозволило максимально використати їх можливості.

Для максимально досконалого звучання була використана найновітніша звукова апаратура: низькочастотні АС, ширококутові АС, еквалайзери, кросовери, різноманітні компресори, комутація та зворотній зв'язок, підвіси, роз'єми, пульти. Завдячуючи вказаному вище, фестиваль став наймасштабнішим масовим дійством 2015 року.

Не менш велике визнання отримав український щорічний фестиваль «Західфест», започаткований ще 2009 року, що проходить у Львівській області наприкінці серпня. Фестиваль, на який з'їжджаються учасники зі всієї України, теж вразив у 2016 році слухачів своєю досконалістю звучання та багатим світловим оснащенням. Велика кількість найновітніших еквалайзерів, кросоверів, різноманітних компресорів зробила звук максимально якісним, а подвійні світлодіодні випромінювачі, які вміщували в собі більше семи кольорів та були доповнені функцією поділу і прокрутки світлових променів, зробили фестиваль незабутнім явищем 2016 року.

Крім технічного оснащення фестивалів сцен, залучення нових технологій створює ґрунт для виникнення нових аудіовізуальних жанрів. Яскравими прикладами стали такі фестивалі, як «Бандерштат», «Ніч у Луцькому замку» та «Joker Fest», які щорічно, оперуючи великою кількістю новітніх технологій, створюють нові ідеї та, безперечно, вносять щось нове у мистецький простір.

На нашу думку, вплив технологій є очевидним ще на стадії планування та організації фестивалів. Так, завдяки інтернет-мережі значно спростились

та пришвидшилась комунікація між організаторами та учасниками фестивалів. Помітно розширився асортимент інструментів для залучення аудиторії.

Крім комунікації між творцем і глядачем, фестивалі значною мірою сприяють творчому взаємобміну між учасниками фестивалів, що часто сприяє створенню нових спільних проєктів. Учасники фестивалів завдяки новим технологіям мають можливість продовжувати спілкування навіть після завершення заходу, налагоджувати культурно-мистецькі зв'язки, не тільки з колегами в Україні а й з інших країн світу.

Іншою перевагою залучення сучасних технологій організаторами фестивалів вважаємо можливість реалізувати прямі трансляції подій, даючи можливість тій частині аудиторії, яка не в змозі бути присутніми у місці проведення фестивалю, долучитись до нього завдяки використанню технічних засобів.

Висновки. Музичні фестивалі сміливо можна вважати своєрідним зрізом сьогоденної української музики, адже на них щорічно звучать переважно нові твори як всесвітньовідомих музичних діячів, так і молодих музикантів. Головною метою нинішньої музично-фестивальної культури є популяризація української мистецької традиції задля її актуалізації в умовах сучасності, зберігаючи при цьому баланс між традиціями та інноваціями. На нашу думку, саме нові технології слугують інструментом для досягнення вказаної мети — підтримувати національну єдність, формуючи гармонійне мистецьке середовище.

Література

1. Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости / В. Беньямин // Избранные эссе. М.: «Медиум», 1996. С. 15–65.
2. Вересень А. Барвистий вінок фестивалю // Музика. 1990. № 4. С. 2.
3. Грица С. Й. Ендогенна природа фольклору / С. Грица // Філософська і соціологічна думка. 1994. № 7–8. С. 62–80.
4. Гульд Г. Музыка и технология / Г. Гульд // Избранное в 2 кн. М.: «Классика-XX1», 2006. Т. 2. С. 116–119.
5. Дячкова О. Київ Музик Фест 1995 // Музика. 1996. № 1. С. 10–11.
6. Зуев С. П. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова) : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17 00 01 «Теорія і історія культури» / Зуев Сергій Павлович. Харків, 2007. 20 с.
7. Клаич Д. Будущее фестивальной формулы / Д. Клаич // Экология культуры. 2002. № 3. С. 74–84.
8. Культурне відродження в Україні / ред. Т. О. Сілаєва. Львів: Астериск, 1993. 116 с.
9. Резникова Е. М. Основные формы фестивалей искусств на современном этапе / Е. И. Резникова // Культура и общество. 2006. URL: <http://www/e-culture.ru/Articles/2006/Reznikova.pdf> (дата звернення 1.05.2019).
10. Сичова О. Засади й особливості проведення мистецьких фестивалів у малих містах сучасної України (на прикладі фестивалю «Фарботони») / Олена Сичова // Музикознавчі студії Інституту мистецтв ВНУ ім. Лесі Українки та НМАУ ім. П. І. Чайковського: зб. наук. праць. Луцьк, 2012. Вип. 9. С. 312–320.
11. Швед М. Б. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики на новому етапі (1990–2005 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17 00 01 «Теорія і історія культури» / Швед Михайло Богданович. Львів, 2005. 19 с.

References

1. Benyamyn V. Proyzvedeniye yskusstva v epokhu ego texnycheskoj vosproyzvodymosty / V. Benyamyn // Yzbrannyye esse. M.: «Medyum», 1996. S. 15–65.
2. Veresen A. Barvystyj vinok festyvalyu // Muzyka. 1990. # 4. S. 2.
3. Grycza S. J. Endogenna pryroda folkloru / S. Grycza // Filsofska i sociologichna dumka. 1994. # 7–8. S. 62–80.

4. Guld G. Muzyka y tehnologyya / G. Guld // Yzbrannoe v 2 kn. M.: «Klasyka-XX1», 2006. T. 2. S. 116–119.
5. Dyachkova O. Kyiv Muzyk Fest 1995 // Muzyka. 1996. # 1. S. 10–11.
6. Zuyev S. P. Suchasnyj kulturnyj prostir ta semiotyka muzychnogo festyvalyu (na materialax Xarkova) : avtoreferat dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. mystecztvoznavstva: specz. 17 00 01 «Teoriya i istoriya kultury» / Zuyev Sergij Pavlovych. Xarkiv, 2007. 20 s.
7. Klaych D. Budushhee festyvalnoj formuly / D. Klaych // Ekologyya kultury. 2002. # 3. S. 74–84.
8. Kulturne vidrodzhennya v Ukrayini / red. T. O. Silayeva. Lviv: Asterysk, 1993. 116 s.
9. Reznikova E. M. Osnovnye formy festyvalej ykusstv na sovremennom etape / E. Y. Reznikova // Kulturna y obshchestvo. 2006. URL: <http://www/e-culture.ru/Articles/2006/Reznikova.pdf> (data zvernennya 1.05.2019).
10. Sychova O. Zasady j osoblyvosti provedennya mysteczkyx festyvaliv u malyx mistax suchasnoyi Ukrayiny (na prykladi festyvalyu «Farbotony») / Olena Sychova // Muzykoznavchi studiyi Instytutu mystecztv VNU im. Lesi Ukrayinky ta NMAU im. P. I. Chajkovskogo: zb. nauk. pracz. Luczk, 2012. Vyp. 9. S. 312–320.
11. Shved M. B. Tendenciyi rozvytku mizhnarodnyx festyvaliv suchasnoyi muzyky na novomu etapi (1990–2005 rr.): avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. mystecztvoznavstva: specz. 17 00 01 «Teoriya i istoriya kultury» / Shved Myxajlo Bogdanovych. Lviv, 2005. 19 s.

Иванова Е.

**Музыкальные фестивали в эпоху новых технологий:
коммуникативный аспект**

Рассматриваются особенности функционирования современных фестивалей Волыни в эру новых технологических возможностей. Исследуется специфика взаимодействия искусства и новых технологий в контексте фестивального движения.

Ключевые слова: музыкальное искусство, новые технологии, фестивали.

Ivanova O.

**Music festivals in the era of new technologies:
communicative aspect**

The article deals with peculiarities of functioning of modern Volyn festivals in the era of new technological possibilities. The specificity of the interaction of art and new technologies in the context of the festival movement is explored.

Keywords: music art, science, new technologies, festivals.